

Lukemista toiminnan teoriasta kiinnostuneille

Aikuiskasvatuksen piirissä on viime vuosina virinnyt kiinnostus neuvostopsykologian kekeistä tieteentraditiota, kulttuurihistoriallista koulukuntaa ja sen edustamaa toiminnan teoriaa, kohtaan. Suuntauksen sovellutukset aikuiskasvatukseen kattavat meillä Suomessa kognitiivisen kurssididaktiikan ja toiminnan teoriaan perustuvan didaktiikan kulminoituen kehittävän työtutkimuksen lähestymistavassa (ks. Aikuiskasvatus 4/1985).

Kansainvälisessä keskustelussa toiminnan teorian sovellutukset ovat moninaiset. Tosin aikuiskasvatuksen kaapuun sitä harvemmin sovitetaan — yleensä keskustelun kohteena on yleinen toiminnan olettamukseen suuntautuva teorianmuodostus sekä sovellutukset psykologian, sosiologian, kasvatustieteen sekä filosofian kysymyksenasetteluihin. Toiminnan teorian monitieteinen luonne luo kuitenkin vankkaa perustaa myös aikuiskasvatuksen ongelmien tarkasteluun, vaikkakin suoranaisia sovellutuksia on toistaiseksi kansainvälisestä keskustelusta vaikea löytää. Tässä suhteessa tunnumme Suomessa olevan edelläkävijän asemassa.

Edelläkävijän hankaluutena on valmiiden ajattelu- ja toimintamallien puute. Ei tunnu löytyvän valmiita reseptejä toiminnan teorian soveltamiselle aikuiskasvatukseen: toiminnan teoriaan perustuva didaktiikka ja kehittävä työtutkimus ovat varsinaisesti vasta kehitteillä, vaikka raportteja erinäisistä käytännön projekteista onkin jo julkaistu. Käytännön aikuiskasvattajilta ja aikuiskasvatuksen tutkijoilta edellytetäänkin kykyä tietoisesti ottaa oppia muiden tieteenalojen teorianmuodostuksesta ja tutkimuksesta sekä soveltaa tätä tietoa omien kysymyksenasettelujensa selkiyttämiseen.

Uusimpaan kansainväliseen keskusteluun pääsee käsiksi yleensä tieteellisten aikakauslehtien kautta. Tässä esitelläänkin kaksi toiminnan teoriasta kiinnostuneille soveltuva lukupakettia, jotka osuvat kohdalleen sekä alueen tutkijoille että työssä toireettista hallintaa tavoitteleville aikuiskasvattajille.

Multidisciplinary Newsletter for Activity Theory
Osoite: Activity Theory

Ulla Henning
Hochschule der Kunste Berlin
Institut für Allgemeine Pädagogik
Bundesallee 1-12
D - 1000 West Berlin 15

Toiminnan teorian englanninkielinen kansainvälinen julkaisu (*Multidisciplinary Newsletter for Activity Theory, ISCRAT*) julkaisema. Lehti alkoi ilmestyä vuonna 1988 — toistaiseksi sitä on ilmestynyt kaksi kaksoisnumeroa. Lehti ilmestyy tulevaisuudessa neljä kertaa vuodessa. Tilaushinta on 30 DM tai \$ 18.

Tähän saakka ilmestyneissä numeroissa on selkeä painotus yleiseen toiminnan teorian metodologisen perustan arviointiin sekä oppimistoiminnan ja opetuksen kysymysten tarkasteluun. Toiminnan teorian klassikkoja, mm. Vygotskya, Leontjevia ja Rubinsteinia on tarkasteltu lähemmin sekä heidän omien tekstiensä että pohtivien artikkelien kautta. Yhteyksiä länsimaiseen tieteentraditioon on haettu tutkiskelemalla toiminnan teorian yhteyksiä John Deweyyn ja George Herbert Meadiin. Jatkossa teemoina tulevat olemaan mm. yksilöllinen mieli ja yhteiskunnallinen tarkoitus, toiminnan teoria Neuvostoliitossa sekä toiminnan teorian monitieteisyys.

Activity Theory -lehti edellyttää lukijaltaan alustavaa perehtymistä toiminnan teoriaan, koska teksti on paikoin toireettista ja vaikeasti haltuun otettavaa. Lukijan tehtävää on kuitenkin helpotettu laatimalla toiminnan teorian käsitteistä eräänlainen sanasto, joka julkaistiin lehden ensimmäisessä numerossa. Käytännön aikuiskasvattaja saanee kuitenkin tehdä aika tavalla työtä, ennen kuin pääsee olennaiseen kiinni. Vaivannäkö tosin palkitsee oivalluksilla ja jopa muutamilla käytännön vinkeillä. Toiminnan teoriaa tutkimuksessaan hyödyntävälle lehti on välttämättömyys.

Psychologie fur die Praxis

Osoite: Gesellschaft fur Psychologie der DDR
Redaktion "Psychologie fur die Praxis"
Lychener Str. 21
Berlin 1058
DDR

Saksankieliselle lukijakunnalle suunnattu 'Psychologie fur die Praxis' pyrkii liittämään Saksan demokraattisessa tasavallassa tehtyä psykologista tutkimusta käytännön kysymyksenasetteluihin. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja menossa on seitsemäs vuosikerta.

Lehdessä julkaistaan psykologisia artikkeleita laajalti psykologian eri osa-alueilta ja myös eri teoreettisista näkökulmista. Toiminnan teorian aikuiskasvatukseen soveltamisen kannalta sen tekee mielenkiintoiseksi toisaalta Winfield Hackeriin nojaavan työnpsykologian uusimpien sovellutusten esittely ja toisaalta oppimistoiminnan teorian ja sen opetuksellisten sovellutusten runsas käsittely mm. Joachim Lomp-

scherin työhön perustuen. Mielenkiintoiseksi osoittautui myös suoraan työelämän aikuiskoulutukseen suuntautunut artikkeli (Psychologie fur die Praxis 4/1987), jossa sovellettiin oppimistoiminnan teoriaa ja abstraktista konkreettiin kohoamiseen opetuksellista strategiaa työhön liittyvien pätevyysien opettamiseen. Yllättävää oli havaita viittauksia suomalaisten kehittävän työntutkimuksen edustajien artikkeleihin.

'Psychologie fur die Praxis' suuntautuu teorian ja käytännön yhteennivomiseen ja on sellaisenaan saksankielentaitoiselle yleisesti ottaen ymmärrettävästi kirjoitettu. Lukijalta tosin edellytetään kykyä suodattaa oleellinen tieteellinen ja käytännöllinen informaatio poliittisesti tarkoituksenhakuisesta ideologisesta sisällöstä. Tämä ei kuitenkaan ole mitenkään mahdoton tehtävä. Kaiken kaikkiaan lehti on toiminnan teoriasta kiinnostuneelle aikuiskasvattajalle hyvä löytöretkien kohde, josta löytyy tutkimuksia ja sovellutuksia erilaisiin aikuiskasvatukseen liittyviin teemoihin.

Toiminnan teorian maailmankongressi

Toiminnan teorian toinen kansainvälinen kongressi järjestetään Lahdessa 22.-25.5.1990. Kongressin yleistemana on 'Individual and Societal Transformation'. Kongressin järjestävät toiminnan teorian kansainvälinen seura International Standing Conference for Research on Activity Theory (ISCRAT), Suomen psykologinen seura ja Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Kongressiin odotetaan noin 500 osanottajaa.

Kongressin kutsuesitelmöijiksi ovat tähän mennessä lupautuneet Michael Cole, V.V. Davydov, Pham Minh Hac, Winfield Hacker, Rom Harré, Yrjö-Paavo Häyrynen, Anthony Ryle, Ethel Tobach ja Stephen Toulmin. Kongressin puheenjohtajana toimii prof. Yrjö Engeström. Kongressin suomalaiseseen järjestelykomiteaan kuuluvat lisäksi Leena Norros, Klaus Helkama, Anja Koski-Jännes ja Reijo Miettinen.

Kongressin ohjelma koostuu yleisesitelmistä ja symposioista. Symposiot ryhmitellään kuudelle sektorille: (1) Historical and philosophical foundations of activitytheory, (2) Basic psychological functions, (3) Human activity and global issues, (4) Personal sense of life and issues of therapy, (5) Play, learning and development, (6) Work activity and information technology. Symposiot ovat avoimia. Kongressin toinen esite yksityiskohtaisena symposiotoineen julkaistiin toukokuussa 1989. Osanotosta, paperien esittämisestä ja ohjelmasta saa lisätietoja suomalaisen järjestelykomitean sihteeriltä Raija-Leena Punamäeltä (HY:n Psykologian laitos, p. 90-650 211), Antti Kaupilta (HY:n Kasvatustieteen laitos, p. 90-123-91) ja Reijo Jouttimäeltä (HY:n Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, p. 918-892 266).